

Федорчук Олександр
к.е.н., докторант
Херсонський державний
аграрний університет,
м.Херсон

РОЛЬ ІНФРАСТРУКТУРИ В ФУНКЦІОНУВАННІ АГРАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Аграрна сфера протягом всієї історії людського суспільства залишається базовою галуззю матеріального виробництва і визначає спосіб життя більшої частини населення. Перехід до формування і розвитку світового господарства в ХІХ -ХХ ст. на всіх основних етапах - аграрного капіталізму , індустріального капіталізму і постіндустріального суспільства супроводжувався соціально-економічної трансформацією всіх галузей аграрної сфери і зміною її ролі, а також територіальної організації, науково-технічної оснащеності, спеціалізації та інтенсивності виробництва.

Агропромисловий комплекс являє собою сукупність пов'язаних між собою суспільним поділом праці галузей економіки, що забезпечують відтворення продуктів харчування і промислових предметів споживання з сільськогосподарської сировини відповідно до потреб суспільства і попиту населення [1]. До складу АПК входить декілька сфер. Окрім загальновідомих трьох, сьогодні у розвиненому АПК формується ІV сфера, що включає галузі виробничої, соціальної, сервісної, наукової, збутової інформаційної та ін. інфраструктур, які самі безпосередньо не створюють продукту, але необхідні для його створення і нормального ефективного функціонування АПК . На думку багатьох економістів [2, 4], інфраструктура в аграрній сфері представлена системою виробничих, соціальних і ринкових елементів, яка може бути охарактеризована як сукупність економічних зв'язків і відносин з господарюючими суб'єктами, що знаходяться, з одного боку, під впливом макроекономічних чинників, а з іншого - обумовленої специфікою зональної організації сільського господарства, що враховує об'єктивні потреби регіонального розвитку.

Теоретичний аналіз і оцінка різних класифікацій сукупності елементів інфраструктури аграрної сфери, дозволили запропонувати наступну класифікацію її соціальної та виробничої інфраструктур, представлену на рис. 1. та рис. 2.

Рис. 1 . Елементи виробничої інфраструктури аграрної сфери

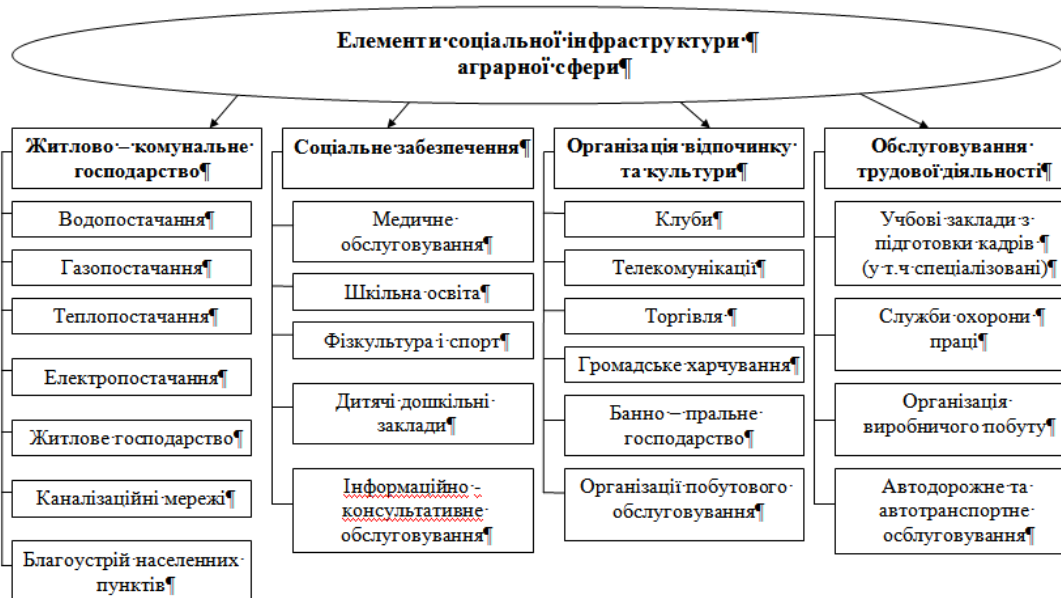

Рис. 2. Елементи соціальної інфраструктури аграрної сфери

В умовах ринкових відносин важливу роль у розширеному сільськогосподарському виробництві грає кількісний і якісний стан об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури АПК, оскільки їх використання супроводжується зовнішніми вигодами суспільства, що перевищують граничні приватні вигоди [3].

Зазначимо, що в даний час рівень забезпеченості сільського господарства об'єктами соціальної та виробничої інфраструктури залишається вкрай низьким: знижуються освітні та культурно - побутові можливості сільського населення, що сприяє посиленню негативних демографічних процесів; зменшується мережа лікувальних закладів на селі, ускладнюється надання медичної допомоги через практичну відсутність якісних автодоріг і телефонного зв'язку; знижується рівень життя більшої частини сільського населення, збільшуючи дисбаланс у розвитку міста і села; зростає сільське безробіття.

Вважаємо, що причини даних явищ наступні: істотне скорочення фінансування соціальної та виробничої сфери села за рахунок всіх джерел; переважно натуральна форма доходів сільських жителів від особистих підсобних господарств, які використовуються для власного споживання, а не для компенсації послуг соціальної інфраструктури; скорочення обсягів будівництва та реконструкції на селі.

Дана особливість використання об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури АПК свідчить, що їх кількісне і якісне зменшення веде до деструктурних явищ в українському селі, що тягне за собою серйозні наслідки: спад сільськогосподарського виробництва; порушення відтворювальних процесів в АПК; формування несприятливих економічних умов діяльності для сільського господарства; збільшення соціальної напруженості в сільській місцевості; зниження рівня добробуту сільського населення. Крім того, обґрунтовує необхідність участі держави в інвестиційній підтримці соціального і виробничого розвитку села, яка в сучасних умовах повинна бути спрямована не стільки на збільшення окремих кількісних показників

сільськогосподарського виробництва, скільки на здатність аграрного сектора до розширеного відтворення, досягненню більш повного задоволення соціальних потреб та якості життя сільського населення, збереження і примноження об'єктів інфраструктури. Виходячи з цих позицій для ефективного функціонування аграрного сектора економіки потрібно прийняти невідкладні заходи щодо вдосконалення інвестиційної політики, модернізації об'єктів інфраструктури, відродження сільського будівництва як найважливіших, і необхідних умов розвитку виробничої та соціальної інфраструктури АПК.

Таким чином, розглянувши теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, можна зробити висновок, що в умовах ринку істотно змінюються функції, принципи та умови формування, функціонування та ролі інфраструктури аграрної сфери, пов'язаної із створенням загальних умов відтворення в АПК.

Список використаних джерел

1. Виробнича інфраструктура АПК України: стан та перспективи розвитку [Л. Г. Чернюк, Л. С. Антоньєва, І. М. Щедрова та ін.]. – К., 2000. – 85 с.
2. Дейнеко Л. В. Методичні підходи до обґрунтування оцінки техніко-економічного стану об'єктів інфраструктури продовольчого комплексу / Л. В. Дейнеко, Е. І. Шелудько // Національне господарство України: теорія та практика управління: зб. наук. пр. – К.: РВРС України НАН України, 2009. – С. 185–193.
3. Калетнік Г.М. Інститути інфраструктури та ціноутворення у розвитку аграрного ринку: регіональний аспект / Г.М. Калетнік, О.Г. Шпикуляк, Г.О. Пчелянська: монографія. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 324 с.
4. Лісовий А. Методичні підходи до оцінювання сільської соціальної інфраструктури в Україні / А. Лісовий // Економіка України. – 2007. – № 5. – С. 52–59.